

Концепция информационного общества должна быть дополнена описанием специфики информационного обмена в обществе. М. Кастельс предоставляет описание такого специфического информационного устройства современности, известное как концепция «сетевое общество». Сеть является одновременно динамичной и устойчивой к изменениям структурой. Здесь для распространения информации используется не один линейный канал, а тысячи каналов, расходящихся от связанных между собой узлов к другим таким же узлам.

Хотя общество в целом все еще имеет иерархическую структуру, онлайн-новые социальные сети действительно воплощают в себе те принципы и функции, о которых писал М. Кастельс. Любая страница в сети является своеобразным центром коммуникации, связанным с другими такими же центрами. В данном случае эти связи заключаются в оценке сообщений, дальнейшем распространении и комментировании. Таким образом, чем больше подобных связей имеет центр сети, тем лучше он выполняет свои функции.

Ключевые слова: социальные сети, сетевое общество, библиотеки в соцсетях.

УДК 026:37(477):004. 774

Ірина Хемчян,

зав. відділу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Наталья Соколовська,

мол. наук. співробітник Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

ПРЕДСТАВЛЕННЯ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК МОН УКРАЇНИ ТА НАПН УКРАЇНИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

У статті розглядаються основні можливості використання інтернет-медіа порталів, відомих як соціальні мережі, з метою популяризації діяльності книгозбірень мережі освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України.

Ключові слова: освітянська бібліотека, соціальна мережа, Facebook, Twitter, YouTube, Google+, vk.com, odnoklassniki.

Вступ. У сучасних умовах інформатизації суспільства та масової інтеграції в мережу Інтернет освітянські бібліотеки не можуть залишатись осторонь інноваційних процесів. Застосовуючи у своїй діяльності інформаційно-комунікаційні технології, вони докладають певних зусиль, щоб забезпечити користувачам вільний та оперативний доступ до інформаційних ресурсів. Необхідно зазначити, що сьогодні популярність бібліотек в значній мірі залежить від того, як вони представлені в інтернет-просторі. Розроблений сайт або власна сторінка бібліотеки є запорукою її успіху. Практикою доведено, що найменш затратний вид піару та засіб рекламування ресурсів та послуг бібліотеки – представлення її у соціальних мережах.

Питання використання соціальних медіа в роботі бібліотек України розкривали в своїх публікаціях Т. О. Бондаренко, Е. Ю. Генієва, В. М. Горовий, А. П. Єрмаков, А. В. Кирилова, О. Ю. Мар'їна, О. В. Моргунова, О. С. Онищенко, В. І. Попик, Р. Л. Скорнякова.

Аналіз публікацій вищезазначених фахівців дає підстави зробити висновок про недостатність наукової розробленості теми і практичної

відсутності досліджень, присвячених представленню освітянських бібліотек в соціальних медіа. На сьогодні мережа освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук об'єднує понад 16 тис. бібліотек.

Здійснення наукового дослідження щодо представлення різних видів освітянських бібліотек в соціальних медіа дозволить активізувати діяльність у даному напрямі і сприятиме їхньому подальшому інноваційному розвитку.

Об'єктом дослідження є: головний координаційний науково-методичний центр мережі МОН України та НАПН України – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського); Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека (далі – ЛОНПБ); Миколаївська науково-педагогічна бібліотека (далі – МНПБ); сім спеціальних бібліотек наукових установ НАПН України; двадцять п'ять бібліотек обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти (далі бібліотеки ОППО); тридцять дев'ять бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів; бібліотеки загальноосвітніх навчальних закладів (далі – бібліотеки ЗНЗ).

Мета статті полягає в комплексному аналізі використання соціальних мереж освітянськими бібліотеками України.

Аналіз використання соціальних мереж освітянськими бібліотеками. Основною проблемою в організації маркетингової діяльності бібліотек нині є недолік бюджету (маються на увазі не лише обмежені фінансові ресурси, а й дефіцит персоналу сфери маркетингу). У зв'язку з цим актуальності набуває пошук у напрямі найбільш ефективних технологій маркетингових комунікацій для бібліотек, які відповідають умовам обмеженого бюджету і відрізняються нестандартним характером.

Таким характеристикам відповідає один з найбільш динамічно розвинутих комунікаційних каналів Інтернету – соціальні медіа. На сьогодні існує безліч соцмереж. Одна з найпопулярніших – vk.com. В Україні vk.com користується понад шістьнадцять мільйонів людей. Facebook – найбільша міжнародна соціальна мережа. Twitter – соціальна мережа та сервіс мікроблогів, що використовує технології обміну миттєвими повідомленнями, користується нею більше мільйона людей. Серед лідерів світових соціальних мереж також Google+ та сервіс відео-хостингу YouTube, що став одним з найпопулярніших місць для розміщення відеофайлів. Популярною є багатомовна соціальна мережа odnoklassniki.

Серед соціальних медіа, які використовують в своїй діяльності освітянські бібліотеки, найбільшої популярності набули: vk.com (сорок п'ять бібліотек), Facebook (дванадцять), хостинг відеоматеріалів YouTube (вісім), odnoklassniki (сім). А також Google+ та Twitter (табл. 1).

Матеріали головної освітянської бібліотеки України представлені одночасно в трьох соціальних мережах. Це Facebook, vk.com та odnoklassniki. У двох соцмережах водночас присутні офіційні групи ЛОНПБ (YouTube, Google+) та МНПБ (YouTube, vk.com).

Таблиця 1

Представлення освітянських бібліотек в соціальних медіа

Освітянські бібліотеки	Присутність в соціальних медіа				
	Facebook	Twitter	YouTube	Google+	Vk.com
ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського	1				1
ЛОНПБ			1	1	
МНПБ			1		1
Спеціальні бібліотеки наукових установ НАПН України					
Бібліотеки ОППО					
Бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів	7	2	2	2	13
Бібліотеки ЗНЗ	4		4	2	30
Всього	12	2	8	5	45

Аналіз показав, що ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського використовує соціальні мережі як додаткову підтримку власного потужного веб-портала. Інформація про діяльність бібліотеки в різних медіа переважно дублюється, а сторінки / групи книгозбірні у соціальних мережах перенаправляють користувачів на веб-портал як основну точку доступу до галузевої фахової інформації.

На своїй сторінці у соціальній мережі Facebook головна освітянська бібліотека країни, з 2011 року регулярно інформує користувачів про

актуальні події, ресурси та проведені масові заходи. Вміщено інформацію про бібліотеку, головну мету діяльності, нагороди, контактну інформацію та години роботи. Новини з життя бібліотеки, місію, нагороди, контактні дані, фото, анонси та важливу інформацію знаходимо на сторінці ДНПБ у мережі vk.com. На сторінці книгозбірні в соцмережі odnoklassniki зібрано усі новини щодо діяльності бібліотеки, а також звітування про проведення наукових конференцій, фотозвіти з організації виставок, масових заходів та інше.

МНПБ створила свій акаунт у соцмережі Google+ у 2011 році. На сторінці бібліотеки розміщено перелік наявних інформаційних ресурсів, інформацію про масові заходи, які відбулися та плануються, гіперпосилання на веб-сайт бібліотеки та на сторінку молодіжного літературного клубу. Вміщено також посилання на зведений електронний каталог та онлайн-каталог, які, на жаль, на час дослідження не були активними.

Зацікавив МНПБ і хостинг відеоматеріалів YouTube. Зареєструвавшись у 2011 році як сучасний центр підтримки фахових інформаційних потреб науково-педагогічних, педагогічних та управлінських кадрів, студентів, учнівської молоді, бібліотека протягом чотирьох років регулярно інформує користувачів про свою діяльність, клуби за інтересами, відеоматеріали про роботу бібліотек ЗНЗ м. Миколаєва, а також про власний поліграфічно-видавничий комплекс, інформаційний бюлетень «Освітнянин», суспільно-гуманітарний альманах «Глаголь добро». Всього представлено дев'яносто вісім відео. За три роки зафіксовано близько дев'яти тисяч переглядів, систематично додаються нові відеофайли.

ЛОНПБ також створила обліковий запис на сервісі Google+, але інформації про себе не надала, наявне лише посилання на сторінку в відео-соціальній мережі YouTube. У популярному сервісі бібліотекою завантажено чотири відеофайли. Останній раз бібліотека відвідала свою сторінку три роки тому. Відсутнє посилання на веб-сайт бібліотеки.

Серед інших книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, що активно використовують можливості мережевих структур для реклами своєї діяльності, лідирують бібліотеки ВНЗ I–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів. Їхні матеріали представлені у п'яти популярних соціальних медіа (табл. 2).

Як бачимо з наведеного вище, вісімнадцять із тридцяти дев'яти книгозбірень ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів створили свої спільноти у п'яти найпопулярніших соціальних

Таблиця 2

**Бібліотеки ВНЗ III–IV р. а.
педагогічного та інженерно-педагогічного профілів
в соціальних мережах**

Назва бібліотеки ВНЗ	Назва соціальної мережі				
	Facebook	YouTube	Google+	Twitter	Vk.com
1. Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського		1			
2. Бібліотека ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"					1
3. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка	1				1
4. Бібліотека Ізмайльського державного гуманітарного університету					1
5. Бібліотека Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка					1
6. Бібліотека Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського					1
7. Бібліотека Східноєвропейського національного університету	1			1	
8. Наукова бібліотека Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка					
9. Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ "Криворізький національний університету"		1	1	1	
10. Наукова бібліотека Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова	1				
11. Наукова бібліотека Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка			1		
12. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника	1				
13. Наукова бібліотека Тернопільського національного університету					1
14. Наукова бібліотека Української інженерно-педагогічної академії м. Харків					1
15. Наукова бібліотека Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини					1
16. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету	1				
17. Наукова бібліотека Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького					1
18. Наукова бібліотека Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Шевченка	1				1
Всього	6	2	2	2	10

мережах. Окремі бібліотеки зареєстровані одночасно в двох та більше медіа. Найактивніше ними освоюється платформа vk.com: свої групи створили тринадцять книгозбірень. На другому місці за популярністю серед бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів є мережа Facebook. На даній платформі створили сторінки шість книгозбірень. По дві бібліотеки ВНЗ I–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів мають власні канали в YouTube або створили свої акаунти на Google+ чи зареєстровані в мережі Twitter.

Дані, наведені в табл. 2, свідчать про ефективне використання соціальних медіа та реклами в інтернет-просторі більшістю бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів. Оперативно анонсує свою діяльність онлайн-користувачам наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет». Вона створила свої сторінки одразу в чотирьох соцмережах. У двох мережах одночасно представлені чотири книгозбірні ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів. Це бібліотеки Житомирського державного університету ім. Франка, Східноєвропейського національного університету, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка. Дванадцять бібліотек мають представництво лише в одній із популярних соцмереж. Це бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди», Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка, Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського, Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків), Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини, Хмельницького національного університету, Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького.

Платформу vk.com книгозбірні використовують найчастіше для створення своїх груп, де публікують новини, знайомлять з новими надходженнями, оперативно відповідають на запитання користувачів, проводять опитування.

Бібліотеки використовують всі можливі засоби для поширення інформації про свої послуги. За допомогою соцмереж вони діляться з постійними та потенційними користувачами актуальною інформацією, своїми успіхами та досягненнями, залучають їх до обговорень з метою визначення пріоритетних напрямів подальшої діяльності. Найбільшу кількість учасників (двісті тридцять три) зафіксовано в офіційній групі наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет». Найменшу кількість учасників (один) – у групі наукової бібліотеки Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка.

Загальну інформацію про установу можна знайти на сторінках книгозбірень Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет», Ізмаїльського державного гуманітарного університету та Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка.

З власною історією, бібліотечним фондом знайомить наукова книгозбірня Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. Адресу та час роботи вказала на своїй сторінці лише бібліотека Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського. А дату заснування зазначили тільки наукові бібліотеки Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова та Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Вісім установ, а саме ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди», Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, Житомирського державного університету ім. І. Франка, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка вмістили посилання на власні веб-сайти. Інформацію про культурно-освітню діяльність надала користувачам наукова бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Дев'ять бібліотечних установ опублікували фотоальбоми з проведених масових заходів. А саме: Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова (дванадцять фотоальбомів), Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький

національний університет» (шість), ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди» (чотири), Житомирського державного університету ім. І. Франка (чотири), Ізмаїльського державного гуманітарного університету (два), Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка (два), Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького (два). Книгозбірня Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського розмістила фотоальбоми «З історії бібліотеки», «З фонду видань XIX – поч. XX ст.» та «Життя бібліотеки».

Актуальними новинами з бібліотечного життя діляться з своїми користувачами бібліотеки Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова та Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка. А наукова бібліотека Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків) останні новини опублікувала у 2014 році. Посилання на віртуальні виставки знаходимо на сторінці наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет». Посилання на книжково-ілюстративні виставки – на сторінці наукової бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. Останні дві книгозбірні також інформують користувачів про нові надходження до фондів. Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» розмістила актуальну інформацію для науковців, а також інформацію для користувачів читальних залів та посилання на періодичні видання, наявні у фонді. Наукова бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка надає корисні посилання на безоплатні українські та закордонні онлайн-бібліотеки, електронний каталог бібліотеки. Користувачі мають можливість ознайомитись також із підрозділами бібліотеки та факультетами університету. Наукова бібліотека Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка розмістила інформацію про проекти, пов'язані з книгою та читанням, а також запропонувала своїм відвідувачам двадцять тем для обговорення. Бібліотека Ізмаїльського державного гуманітарного університету періодично проводить опитування віртуальних користувачів. На час дослідження проводилося опитування «Яким відділом бібліотеки ви користуєтесь найчастіше?».

З наведеного вище бачимо, що найповніше представили свою діяльність у мережі vk.com книгозбірні Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка та Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Цікавими та інформативними є сторінки бібліотек Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет», Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, Ізмаїльського державного гуманітарного університету та Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького.

Зареєструвалася у даній соцмережі, але не наповнює сторінку контентом бібліотека Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка.

На другому місці за популярністю серед бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів – мережа Facebook. В ній створили свої сторінки шість книгозбірень. Аналіз представництва бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів у Facebook показав, що цю платформу вони використовують найчастіше для розкриття своєї інформаційної та масової діяльності. Всі сторінки регулярно поповнюються матеріалами про проведені заходи, систематично публікуються новини та оголошення. Запрошує користувачів відвідати масові заходи бібліотека Східноєвропейського національного університету. Книгозбірня Житомирського державного університету ім. І. Франка знайомить з книжковими виставками та публікує списки нових надходжень. Із загальною інформацією та годинами роботи можна ознайомитись на сторінках наукових бібліотек Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова та Хмельницького національного університету. Адресу вказала тільки наукова бібліотека Хмельницького національного університету. Посилання на сайт присутнє на сторінках бібліотек Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка, Східноєвропейського національного університету та Хмельницького національного університету. Актуальними новинами та фото діляться з підписниками книгозбірні Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка, Східноєвропейського національного університету, Житомирського державного університету ім. І. Франка, Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка. Фото наявні на сторінках бібліотек Національного педагогічного

університету ім. М. Драгоманова, Східноєвропейського національного університету, Житомирського державного університету ім. І. Франка, Хмельницького національного університету. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника опублікувала п'ятнадцять фотоальбомів.

На нашу думку, найінформативнішими є сторінки бібліотеки Східноєвропейського національного університету та наукової бібліотеки Хмельницького національного університету. Серед кращих слід відзначити також сторінки бібліотеки Житомирського державного університету ім. І. Франка та наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

Дві бібліотечні установи ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів створили свої канали на сервісі YouTube. Книгозбірня Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського розмістила на хостингу вісімнадцять відео з проведених масових заходів, а наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» завантажила п'ять відео, серед яких – презентація інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки, віртуальні книжкові виставки та посилання на аккаунт в мережі Google+. На сторінці книгозбірні в Google+ вміщено презентацію бібліографічного покажчика.

Наукова бібліотека Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Короленка також створила свій аккаунт в Google+, але на час дослідження жодної інформації про себе не представила. Як бачимо, бібліотечні установи не достатньо використовують для свого позиціонування мережу Google+, у якій зручно та ефективно ділитися контентом.

З метою знайомства користувачів з короткими записами найновіших повідомлень про свою діяльність, бібліотека Східноєвропейського національного університету та наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» зареєструвалися у Twitter. Бібліотека Східноєвропейського національного університету від 2011 року інформує про масові заходи, що відбуваються в бібліотеці, нові надходження до книжкового фонду, а наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» систематично публікує актуальні новини. Сторінки обох установ містять посилання на веб-сайти.

Бібліотеки ЗНЗ також поступово трансформуються в інформаційно-освітні центри та починають використовувати в роботі соціальні медіа. На час дослідження, сорок шість бібліотек ЗНЗ створили свої групи у популярних соціальних мережах (табл. 3).

Таблиця 3

Бібліотеки ЗНЗ в соціальних мережах

Назва бібліотеки ЗНЗ	Назва соціальної мережі				
	Facebook	YouTube	Google+	Vk.com	Odnoklassniki
1. Бабинецька шкільна бібліотека				1	
2. Бібліотека Бершадської ЗОШ I-III ст. № 3				1	
3. Бібліотека Бориспільської спеціалізованої школи I-III ст. № 5		1			
4. Бібліотека Бучацької ЗОШ I ст. № 1				1	
5. Бібліотека Гвардійської I-II ст.				1	
6. Бібліотека Золотоколодязянської ЗОШ I-III ступенів Добропільської районної ради Донецької області		1			
7. Бібліотека ЗОШ № 3 м. Борислав		1			
8. Бібліотека ЗОШ I-II ст. П'ятидні				1	
9. Бібліотека Кіровської ЗОШ I-III ст.				1	
10. Бібліотека Козівської ЗОШ № 1			1		
11. Бібліотека Кременської школи-гімназії Луганської обл.			1		
12. Бібліотека Легедзінської школи				1	
13. Бібліотека Михайлівської школи				1	
14. Бібліотека спеціалізованої школи I-III ст. № 6 м. Прилуки				1	
15. Бібліотека Синицької ЗОШ I-III ст. Черкаської обл.				1	
16. Бібліотека Харківської загальноосвітньої школи I-III ст. № 118				1	
17. Бібліотека-філія Березнівської ЗОШ № 2				1	

Як бачимо з наведеного вище, серед бібліотек ЗНЗ таких, що зареєстровані в кількох мережах одночасно, немає. Найбільш популярною серед

Продовження табл. 3

Назва бібліотеки ЗНЗ	Назва соціальної мережі				
	Facebook	You Tube	Google+	Vk.com	Odnoklassniki
18. Бібліотека Шкльівської школи				1	
19. Бібліотека школи №6 м. Мелітополь				1	
20. Бібліотека школи-гімназії № 5 м. Кременія				1	
21. Вільнянська ЗОШ № 2		1			
22. Головинська публічно-шкільна бібліотека				1	
23. Гришковецька гімназійна бібліотека					1
24. Дмитрушівська шкільна бібліотека	1				
25. Зорянська шкільна бібліотека				1	
26. Імстичівська шкільна бібліотека					1
27. Каноницька публічно-шкільна бібліотека				1	
28. Кривицька шкільна бібліотека					1
29. Крилівська публічно-шкільна бібліотека					1
30. Литвинівська шкільна бібліотека					1
31. Мирненська публічно-шкільна бібліотека Костопільського району				1	
32. Мутвицька публічно-шкільна бібліотека	1				
33. Олександрійська публічно-шкільна бібліотека				1	
34. Підгаєцька публічно-шкільна бібліотека	1				
35. Поповлівська публічно-шкільна бібліотека	1				
36. Порохівська шкільна бібліотека				1	
37. Публічно-шкільна бібліотека с. Бугрин				1	
38. Публічно-шкільна бібліотека с. Глушиця					1
39. Рогізнянська публічно-шкільна бібліотека Демидівського району Рівненської обл.				1	
40. Сичавська шкільна бібліотека				1	
41. Тучинська шкільна бібліотека				1	
42. Шкільна бібліотека КЗОСЗШ № 69				1	
43. Шкільна бібліотека НВК № 9 м. Хмельницького				1	
44. Шкільна бібліотека КЗОСШ № 35 Дніпродзержинськ				1	
45. Шкільна бібліотека Юрківського НВК				1	
46. Шкільна бібліотека Якушиницької СЗШ І-ІІІ ст.				1	
Всього	4	4	2	30	6

книгозбірень ЗНЗ соцмережа vk.com. У ній створили свої групи / сторінки тридцять бібліотек. Шість бібліотек – в мережі odnoklassniki. По чотири бібліотеки ЗНЗ зареєстровано в Facebook та YouTube. Лише дві бібліотеки ЗНЗ створили облікові записи в Google+.

Аналіз офіційних груп бібліотечних установ ЗНЗ у мережі vk.com виявив, що головне завдання та кількість користувачів вказала лише бібліотека НВК № 9 м. Хмельницького. Дату заснування зазначили на своїх сторінках Зорянська шкільна бібліотека, а також книгозбірні Харківської загальноосвітньої школи І–ІІІ ст. № 118 та Синицької ЗОШ І–ІІІ ст. Черкаської обл.

Ніякої інформації, крім дати заснування, не бачимо на сторінках бібліотеки-філії Березнівської ЗОШ № 2 та бібліотеки Гвардійської школи І–ІІ ст. Розпорядок роботи наявний на сторінці Зорянської шкільної бібліотеки. Розпорядок роботи та адресу вказали на своїх сторінках книгозбірня Синицької ЗОШ І–ІІІ ст. Черкаської обл., шкільна бібліотека КЗОСЗШ № 69, Сичавська шкільна бібліотека та Каноницька публічно-шкільна бібліотека.

Інформацію про бібліотечний фонд знаходимо лише на сторінці Зорянської шкільної бібліотеки. Про нові надходження до фонду – на сторінці бібліотеки ЗОШ І–ІІ ст. с. П'ятидні.

З актуальними новинами знайомлять користувачів Олександрійська та Головинська публічно-шкільні бібліотеки, бібліотека Бучацької ЗОШ І ст. № 1, Зорянська шкільна бібліотека, бібліотека ЗОШ І–ІІ ст. с. П'ятидні, шкільна бібліотека Юрківського НВК.

З масовими заходами, що відбуваються, можна ознайомитися на сторінках бібліотеки Бучацької ЗОШ І ст. № 1 та Рогізнянської публічно-шкільної бібліотеки Демидівського р-ну Рівненської обл. Фото з проведених масових заходів представлено на сторінках таких бібліотечних установ ЗНЗ: Зорянської, Порохівської, Юрківського НВК, КЗОСЗШ № 69, ЗОШ І–ІІ ст. с. П'ятидні а також Олександрійської, Рогізнянської, Мирненської публічно-шкільних бібліотек та школи-гімназії №5 м. Кременія. Відеозаписи бібліотечної тематики вмістили Олександрійська публічно-шкільна бібліотека, Литвинівська шкільна бібліотека та бібліотека Якушиницької СЗШ І–ІІІ ст. Литвинівська шкільна бібліотека також надала інформацію про клуби за інтересами. Каноницька публічно-шкільна бібліотека на своїй сторінці представила посилання на всі видання про Гаррі Поттера (Дж. К. Роулінг) українською мовою.

Бібліотека школи-гімназії № 5 м. Кремення представила такі фотоальбоми: «Участь в конкурсах», «Акція «Подаруй бібліотеці книгу», «Огляд книжкових виставок», «Айс-стопери бібліотеки», «Книжковий клуб «Бібліотечна сімейка», «Бібліохвилинка», «Килимок з періодики» тощо. Бібліотека Бучацької ЗОШ І ст. № 1 вмістила на своїй сторінці фотоальбоми з пам'ятниками книзі. Книгозбірня Синицької ЗОШ І–ІІІ ст. вмістила фото про діяльність гуртка «Книжкова лікарня».

Бібліотека ЗОШ І–ІІ ст. с. П'ятидні, окрім знайомства з книжковими новинками, подіями бібліотечного життя, фотоматеріалами, надає можливість користувачам висловити свою думку щодо обслуговування та пропозиції щодо покращення діяльності. Книгозбірня Синицької ЗОШ І–ІІІ ст. опублікувала тему для обговорення «Що такого почитати?». Шкільна бібліотека Якушиницької СЗШ І–ІІІ ст. запропонувала користувачам чотири теми для обговорення: «Яку книгу ви порадили б прочитати на диванчику своїм кращим друзям?», «Яку останню книгу ви прочитали?», «Якого жанру твори вам подобається читати?», «Чи є такі фільми, після перегляду яких вам захотілось прочитати оригінал?». Зорянська шкільна бібліотека на своїй сторінці проводить анкетування «Вивчення обслуговування користувачів через мережу Інтернет». Порохівська шкільна бібліотека здійснює опитування користувачів «Що ви читаете?», «Що б ви хотіли змінити в нашій бібліотеці?», а також пропонує гіперпосилання на безкоштовні електронні бібліотеки, усі шкільні підручники, аудіоказки, електронну бібліотеку класики, твори українських письменників, поетів, драматургів.

Систематичні публікації в соціальних медіа з посиланням на материнські сайти сприяють залученню додаткових відвідувачів сайту, дають поштовх в рейтингах пошукових систем. Посилання на веб-сайт школи / бібліотеки надають: Порохівська, Легедзинська, Зорянська, Литвинівська, Якушиницька шкільні книгозбірні; Каноницька та Олександрійська публічно-шкільні бібліотеки; а також бібліотеки Харківської загальноосвітньої школи І–ІІІ ст. № 118, Бершадської ЗОШ І–ІІІ ст. № 3, спеціалізованої школи І–ІІІ ст. № 6 м. Прилуки, школи-гімназії № 5 м. Кремення, КЗОСЗШ № 69, НВК № 9 м. Хмельницького.

Отже, найкраще використовують можливості, які відкриває перед ними соціальна мережа vk.com, Зорянська та Порохівська шкільні бібліотеки.

Майже не наповнені інформацією сторінки в мережі vk.com Бабинецької, Кіровської та Тучинської шкільних книгозбірень, а також

бібліотек Березнівської ЗОШ № 2, Гвардійської школи І–ІІ ст. та публічно-шкільної бібліотеки с. Бугрин.

Відвідавши сторінки книгозбірень ЗНЗ в мережі Facebook, користувачі отримають інформацію про бібліотеку, її ресурси, послуги, дізнаються про заходи, які відбулися або плануються. На сторінці Мутвицької бібліотеки відсутня інформація про установу.

На відеохостингу youTube бібліотеки Золотоколядзянської ЗОШ, Вільнянської ЗОШ та ЗОШ № 3 м. Борислав розмістили відео про свою діяльність, проведені масові заходи. Книгозбірня Бориспільської спеціалізованої школи І–ІІІ ступенів № 5 у 2014 році завантажила бібліотечний урок «Знайомство з книгою» та фільм, присвячений Всеукраїнському Дню бібліотек.

На своїх сторінках в соцмережі *odnoklassniki* бібліотечні установи ЗНЗ знайомлять користувачів з інформацією про актуальні події бібліотечного життя (Імстичівська шкільна бібліотека, Гришковецька шкільна бібліотека); представляють фото з проведених масових заходів (публічно-шкільна бібліотека с. Глушиця, Гришковецька та Імстичівська шкільні бібліотеки). Кривицька шкільна бібліотека створила свій аккаунт у 2013 році, але сторінка до цього часу не наповнювалася. Аналіз змісту сторінок бібліотек ЗНЗ в мережі *odnoklassniki* показав, що найбільш привабливими є сторінки Імстичівської та Гришковецької шкільних бібліотек, однак усім книгозбірням рекомендуємо більш активно використовувати можливості даної соцмережі, включити обговорення останніх новин, обмін думками про проведені масові заходи.

Бібліотечні установи Козівської ЗОШ № 1 та Кременської школи-гімназії Луганської обл. створили свої аккаунти на платформі Google+. Бібліотека Кременської школи-гімназії рекламує свою діяльність за допомогою фотоматеріалів, буктрейлерів та відео про бібліотечно-інформаційний центр. Сторінка бібліотеки Козівської ЗОШ № 1 поки що не наповнена інформацією.

Підсумовуючи присутність бібліотек ЗНЗ в соціальних медіа, слід відзначити, що останнім часом активно відбувається впровадження сучасних технологій в діяльність книгозбірень та інтеграція бібліотечно-інформаційних ресурсних центрів загальноосвітніх навчальних закладів у національний та світовий інформаційний простір, проте окремим книгозбірням слід активізувати роботу щодо інформаційного наповнення сторінок.

Під час аналізу виявлено, що у найпопулярніших мережах Facebook, Twitter, YouTube, Google+, vk.com, odnoklassniki, не мають власних сторінок / груп спеціальні наукові бібліотеки установ НАПН України та бібліотеки ОІППО.

Як зазначає в своєму дослідженні О. Ю. Мар'їна, «адаптація бібліотек до нових форм комунікацій у соціальних медіа тільки розпочинається та є інноваційною тенденцією розвитку бібліотечної сфери. Перші кроки у цьому напрямі дають підстави констатувати, що активне застосування віртуальних медіа у діяльності бібліотек уможливить отримання нових інструментів для організації та управління інформацією, надання до неї доступу, стимулювання подальшого розвитку бібліотечної професії та створення якісно нової комунікації з користувачами» [6].

Висновки. Завдяки проведеному дослідженню вперше розкрито теоретичні основи впливу соціальної мережі на розвиток та вдосконалення діяльності освітянської бібліотеки. На наш погляд, освітянські бібліотеки, які поки що не використовують можливостей соціальних медіа в своїй діяльності, мають якнайшвидше адаптуватися до нових форм комунікації з користувачами.

Бібліотекам, які створили власні сайти або сторінки, рекомендовано інтегрувати їх у соціальні медіа, адже за допомогою соціальних мереж простіше і зручніше рекламувати свої послуги, отримувати відгуки та мати зворотний зв'язок як із користувачами, так і з іншими бібліотечними установами. Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського необхідно сприяти збільшенню медіаприсутності освітянських книгозбірень у соціальних мережах.

Проведене дослідження сприятиме розвитку інноваційної діяльності в книгозбірнях мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

Список використаних джерел

1. *Бондаренко Т. О.* Популяризація науки у вітчизняному медіа-просторі [Електронний ресурс] / Т. Бондаренко. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2012_1/files/SC_112_06.pdf – Назва з екрана.
2. *Гениева Е. Ю.* Библиотека как центр межкультурной коммуникации [Электронный ресурс] / Е. Гениева. – Режим доступу: <http://www.disscat.com/content/biblioteka-kak-tsentr-mezhkulturnoi-kommunikatsii> – Загл. с екрана.
3. *Ермаков А.* Вторая жизнь библиотек [Электронный ресурс] / А. Ермаков, Р. Скорнякова. – Режим доступу : <http://www.osp.ru/os/2011/02/13007694/> – Загл. с екрана.

4. Исследовательский холдинг Ромир [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://romir.ru/news/res_results/468.html. – Загл. с экрана.

5. *Кириллова А. В.* Маркетинговые коммуникации для библиотеки : информационная культура и разрушение стереотипов [Электронный ресурс] / А. Кириллова. – Режим доступа : <http://elib.bsu.by/handle/123456789/23373> – Загл. с экрана.

6. *Мар'їна О. Ю.* Бібліотеки та соціальні медіа: технологія взаємодії / О. Ю. Мар'їна // Вісник книжкової палати. – 2012. – № 8. – С. 19–21.

7. *Моргунова О. В.* Технологи «Web 2.0». Библиотеки в социальных сетях [Электронный ресурс] / В. О. Моргунова. – Режим доступу : <http://dspace.susu.ac.ru/bitstream/handle/0001.74/1172/1.pdf?sequence=1> (дата звернення 3.06.2013). – Назва з екрана.

8. Найбільша у світі соціальна мережа Фейсбук відзначає перший ювілей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nahnews.com.ua/24741-najbilshau-sviti-socialna-merezha-fejsbuk-vidznachaye-pershij-yuvilej/> / 04.02.2014 16:45. – Назва з екрана.

9. Положення про мережу освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та АПН України // Шкільна бібліотека плюс. – 2003. – № 3–4. – С. 1–4.

10. Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства: [монографія] / [О. С. Онищенко, В. М. Горюхов, В. І. Попик та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2013. – 220 с.

11. *Ekart Donna F.* Tech tips for every librarian / Donna F. Ekart // Computers in Libraries. – 2012. – Vol. 33, № 5. – P. 30–31.

12. *Fiels Keith Michael.* Defining «transformation» / Keith Michael Fiels // American Libraries. – 2013. – Vol. 44, Iss. 5. – P. 6–7.

Стаття надійшла до редакції 22.03.2016 р.

УДК 026:37(477):004. 774

Iryna Khemchian,

Head of Department, Sukhomlynsky SSPL of Ukraine

Nataliia Sokolovska,

Junior Researcher, Sukhomlynsky SSPL of Ukraine

Presenting the educational libraries Ministry of Education and Science of Ukraine and National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine in social networks

In the article is reviewed the main features of the use of today's popular Internet media portals, known as social networks, in the context of the development and promotion of educational libraries Ministry of Education and Science of Ukraine and National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

Keywords: pedagogical library, social network, Facebook, Twitter, YouTube, Google+, vk.com, odnoklassniki.

УДК 026:37(477):004.774

Ірина Хемчян,

зав. отделом Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского

Наталья Соколовская,

младш. науч. сотрудник Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского

Представление образовательных библиотек

Министерства образования и науки Украины

и Национальной академии педагогических наук Украины

в социальных медиа

В статье рассматриваются основные возможности использования Интернет-медиа-порталов, известных как социальные сети, в контексте популяризации деятельности образовательных библиотек Министерства образования и науки Украины и Национальной академии педагогических наук Украины.

Ключевые слова: педагогическая библиотека, социальная сеть, Facebook, Twitter, YouTube, Google+, vk.com, odnoklassniki.

УДК 027.7+025.5:342.6+63(477.42)

Марина Ігнатюк,

директор наукової бібліотеки

Житомирського національного агроекологічного університету

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ
АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
(На прикладі Житомирського регіону)**

Проаналізовано проблематику бібліотечно-інформаційного обслуговування аграрної галузі України в умовах децентралізації влади. Введено нове поняття «поширення аграрних знань» та визначено основні його завдання. Використання потенціалу бібліотек аграрного профілю, як найважливішої частини сільськогосподарських інформаційно-консультаційних служб, для розвитку сільського господарства і сільських територій в Україні дозволить забезпечувати користувачів достовірною, науково обґрунтованою і апробованою інформацією, що враховує національну та регіональну специфіку.

Обґрунтовано перспективу розвитку бібліотечно-інформаційного обслуговування аграрної галузі в умовах реформи місцевого самоврядування на прикладі Житомирського регіону, що дозволить знизити негативний вплив під час проведення реформи. Наразі для Житомирського регіону головною частиною середовища поширення аграрних знань є Об'єднання сільськогосподарських бібліотек як корпоративної бібліотечно-інформаційної системи, комбінованої за галузевою та адміністративно-територіальною ознаками.

Ключові слова: бібліотечно-інформаційне обслуговування, аграрна галузь, децентралізація влади, Житомирський регіон.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Аграрний сектор України – важливий сектор національної економіки, який об'єднує такі різні види економічної діяльності, як виробництво сільськогосподарської продукції, продовольчих товарів, а також їх доставку до кінцевого споживача. Тут формується близько 17 % ВВП, він є одним з основних бюджетоутворюючих та експортоорієнтованих секторів національної економіки [10, с. 4].

В Україні розпочалася реформа місцевого самоврядування та організації влади у регіонах, яка передбачає децентралізацію влади і суттєве розширення повноважень територіальних громад, формування виконавчих